

למה פילוסופיה?

מהי פילוסופיה? מה עושים בחוג לפילוסופיה?

האם פעם שאלת את עצמך, מה זאת אמת? מהו זמן? האם יש אלוהים? האם לחיים יש משמעות? מהי רציונאליות? מהו יופי? האם יש מוסר אובייקטיבי ואם כן איך יודעים מה הוא? מה פירוש רצון חופשי והאם הוא קיים? כל אלה הן שאלות פילוסופיות. דרך טובה להבין מהי פילוסופיה היא לראות אותה כהתמודדות רציונאלית, שיטתית וביקורתית עם שאלות כלליות ועמוקות במיוחד כמו אלה שהזכרנו. בחוג לפילוסופיה מתוודעים לניסיונותיהם של פילוסופים להתמודד עם שאלות אלה, מאז ימי יוון הקלאסית ועד לפילוסופים בימינו, ולומדים איך נוכל לחשוב באופן פילוסופי בעצמנו. הדרך הטובה ביותר ללמוד פילוסופיה היא באמצעות עשיית פילוסופיה.

בשביל מה זה טוב?

* ראשית, שאלות פילוסופיות הן **מעניינות ומרחיבות דעת**. כמעט כל אחד חושב לפעמים על שאלות כאלה, והתמודדות אמיתית איתן היא מרתקת. בחוג לפילוסופיה לומדים לחשוב על השאלות בצורה טובה יותר – מתוחכמת, מדויקת ועמוקה, תוך למידה מניסיונותיהם של טובי הפילוסופים בעבר ובהווה.

* שנית, שאלות פילוסופיות רבות אינן רק "לשם שמיים", אלא יש להן חשיבות **מעשית**. הן משפיעות על היחס שלנו לחיים ועל הדרך שבה נבחר לחיות, כפרטים וכחברה. ניקח לדוגמה את הקריאה ל"צדק חברתי". כדי לחשוב על העניין ברצינות, אנחנו מוכרחים לעשות עבודה פילוסופית: מה זה בכלל צדק? איך נחליט מה צודק? מה הקשר בין צדק ושוויון? מה זה ניצול? האם "מגיע" לאנשים מסוימים יותר מאשר לאחרים, ואם כן או לא – מדוע?

* שלישית, העיסוק בפילוסופיה **משפר את יכולות החשיבה** שלנו. הפילוסופיה מלמדת אותנו לחשוב בצורה מסודרת, ביקורתית ובהירה. החשיבה הפילוסופית פותחת בפנינו אפשרויות חדשות, מעניקה לנו תובנות ייחודיות ומפתחת את הדמיון. החשיבה והכתיבה הפילוסופית מקנות מיומנויות של ניתוח, פרשנות, הסקת מסקנות, ניסוח ודיוק, ומפתחות את יכולת הטיעון, השכנוע, והתקשורת המילולית בכלל. הכשרה פילוסופית מפתחת בכך יכולת אינטלקטואלית אשר תשמש אותנו גם בעיסוקים אחרים בחיינו. אין זה מקרה שתלמידי פילוסופיה, כך הראו מחקרים, זוכים בממוצע לציונים גבוהים במיוחד במבחני מיון וקבלה למגוון תארים מתקדמים (כמו GRE, LSAT, GMAT). לא לחינם החליט אגף המודיעין לחייב את כל חיילי פרויקט "חבצלות", המכשיר את חוד החנית של קציני המחקר של צה"ל, ללמוד שיעורים לפילוסופיה בחוג שלנו.

* רביעית, יש **יופי ומשמעות מיוחדים** בחיפוש אחר האמת בדרך פילוסופית. אנו מטילים ספק וחוקרים את המובן מאליו, ואת המושגים וההנחות הכי בסיסיים. אנו לומדים להתגבר על עיוותי המחשבה הנפוצים, על הרגלי מחשבה שקיבלנו בילדות בלי ביקורת, ועל אמונות תפלות, ולחשוב באופן נקי, חד ואוניברסאלי על השאלות הכלליות והעמוקות ביותר. לימודי הפילוסופיה מחברים אותנו לטובי ההוגים במשך הדורות, ולחיפוש המתמשך והביקורתי אחרי האמת והמשמעות.

מדוע דווקא פילוסופיה?

לפילוסופיה אין תחליף. חשיבותם של מדעי הטבע והחברה רבה, אבל הם אינם יכולים להכריע בשאלות היסוד העמוקות יותר אודות האדם, טבעו של העולם, משקלם של ערכים או אופיים של החיים הטובים. הספרות והאמנות מספקות עניין וצרכים רגשיים חשובים, אך אינן יכולות לשמש כתחליף למחשבה בהירה ושיטתית, המאפשרת בדיקה והצדקה רציונאלית של האמונות והמעשים שלנו. המשפט מעצב את חיינו החברתיים, אך הוא רווי הנחות מוסריות ופילוסופיות אחרות, הצריכות בעצמן בחינה ישירה ומקיפה. למעשה כל אדם, וכל תחום מחקר ומקצוע, מניחים מראש הנחות מסוימות בשאלות פילוסופיות, הנחות אשר בדרך כלל אינן בדוקות; אבל רק הפילוסופיה, "אם המדעים", בוחנת את ההנחות הפילוסופיות האלה. בגלל שבכל תחומי המחקר מניחים תשובות לשאלות פילוסופיות, לימודי פילוסופיה יכולים להעמיק ולהעשיר את הלימוד של התחומים האחרים.

למה ללמוד בחוג לפילוסופיה בחיפה?

החוג לפילוסופיה בחיפה הוא חוג מוביל לפילוסופיה בארץ. החוג, שמציע תוכניות לימודים מגוונות לתואר ראשון, שני ודוקטורט, הוא אחד החוגים הטובים ביותר באוניברסיטה. אין עוד חוג במדעי הרוח בכל האוניברסיטאות בארץ שכה רבים ממוריו זכו במלגות "אלון" היוקרתיות (מלגות תחרותיות כלל-ארציות של המועצה להשכלה גבוהה). אמנם יש פילוסופים מצוינים בכל החוגים לפילוסופיה בארץ, אך החוג שלנו חזק במיוחד: הדו"ח של וועדת הבדיקה הבין-לאומית לכל החוגים לפילוסופיה, שמונתה על ידי המועצה להשכלה גבוהה בשנת 2009, ציין את החוג בחיפה לשבח מיוחד הן מבחינת המחקר והן מבחינת ההוראה. מרבית מורי החוג למדו והשתלמו באוניברסיטאות מן הטובות בעולם ופרסמו ספרים ומאמרים משובחים ומקוריים במיוחד בהוצאות ובכתבי העת היוקרתיים ביותר. מורי החוג זוכים באופן קונסיסטנטי לציונים גבוהים בסקרי ההוראה. השילוב בין מצוינות מחקרית של סגל המרצים, גישה פתוחה ופלורליסטית לפילוסופיה, תכנית לימודים גמישה עם בחירה רבה, מסורת של הוראה מסורה ואיכותית ויחסים טובים במיוחד עם הסטודנטים – כל אלה עושים את החוג לפילוסופיה בחיפה למקום מעולה ללמוד בו פילוסופיה.

יש בזה עבודה?

לא תמצאו מודעות דרושים רבות שבהן כתוב: "דרוש פילוסוף". אך לימודי הפילוסופיה מקנים ללומדים אותם יתרון משמעותי בתחום התעסוקה, וכלים חשובים שישרתו אתכם בכל עבודה שבה תבחרו, כל עוד אחת מדרישות התפקיד היא: **לחשוב**. שכן בעולם המודרני, יותר ויותר עבודות הן עבודות שדורשות מחשבה, וזה מה שלומדים בחוג לפילוסופיה. לימודי פילוסופיה יקנו לכם כלים שישרתו אתכם בעבודתכם בין אם תבחרו לעסוק בפוליטיקה ובין אם תבחרו לעסוק במדע, בעיתונות או במשפט, במחשבים או בפסיכולוגיה, באמנות או בעסקים. מחקרים מלמדים שללימודים באוניברסיטה הם בדרך כלל השקעה טובה, המשתלמת מאוד מבחינה כלכלית לטווח הארוך, והם מראים שגם מן הבחינה הכלכלית הצרה, לימודי פילוסופיה הם השקעה טובה במיוחד. למעשה, בלימודי התואר הראשון ייתכן מאוד כי יהיה החוג האחד שלכם מה שיהיה, כדאי לכם מאוד להוסיף כחוג שני את החוג המעולה לפילוסופיה באוניברסיטת חיפה. וזאת אפילו אם שמים רגע בצד את העניין, הערך שבהבנה לשמה, והיופי שבפילוסופיה, וחושבים רק באופן צר על רכישת מיומנויות חשיבה, טיעון וניסוח שישרתו אתכם בעבודתכם בעתיד, ויגדילו את המשיכה שלכם בעיני מעסיקים פוטנציאליים.

• פרטים נוספים ניתן לפנות למזכירות החוג במייל: דקלה - dbensimon@univ.haifa.ac.il